

2011-11-17
Dnr 43-2011:377

Kiruna kommun
Rektorn vid Övre Soppero skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Övre Soppero skola
i Kiruna kommun

Tillsyn av Övre Soppero skola

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Kiruna kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Övre Soppero skola besöktes av Skolinspektionen den 5 oktober 2011.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste förbättra sin uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat. De ämnen som främst följs upp är svenska, matematik och engelska. I skolans kvalitetsredovisning redovisas resultaten sammantaget för de tre skolenheter som ingår i rektors ansvar. Det saknas en separat redovisning av hur många elever som nått kravnivån för godkänt på de nationella proven vid Övre Soppero skola. Det saknas också en sammanställning av kunskapsresultaten relaterade till de nationella målen i årskurs 3 och 5 varför Skolinspektionen inte kunnat bedöma kunskapsresultaten i sin helhet. Det är Skolinspektionens bedömning att rektorn mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolans resultat i alla ämnen då detta utgör ett viktigt underlag i kvalitetsarbetet. Som ett led i det arbetet behöver rektorn inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning.

En förutsättning för att kunna följa elevers kunskapsutveckling och för att kunna ge den information som en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen ska förmedla är att undervisningen utgår från nationella styrdokument. I tillsynen framkommer att de nationella målen inte alltid är styrande i planering och genomförande av undervisningen vid skolan. För rektorn är därför väsentligt att säkerställa att all personal arbetar mot kursplanernas centrala innehåll och kunskapskrav. Vidare behöver rektorn tillse att de planer och dokument som ska finnas blir uppdaterade och förankrade i verksamheten.

Avslutningsvis konstaterar Skolinspektionen att Övre Soppero skola bedriver ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete. För att ytterligare stärka det målinriktade arbetet med att förebygga kränkningar behöver skolan utarbeta en plan mot kränkande behandling som utgår från en aktuell kartläggning av verksamhetens specifika behov.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Övre Soppero skola i Kiruna kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kiruna kommun att senast den **17 februari 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen eller övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Undervisningen ska utgå från och omfatta de kunskapskrav som finns för respektive ämne (1 kap. 11 § skollagen, Lgr 11).

Trygghet och studiero

Skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever motsvarar inte kraven i skollagen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Det för skolenheten ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).
- Skolan ska upprätta rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen).

Särskilt stöd

Trots att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektorn ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevens kunskapsmässiga utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Lärarna regelbundet ska utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån de kunskapskrav som finns för varje ämne (Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg).
- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).
- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne som eleven får undervisning i (10 kap 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare för grundsärskolans verksamhet.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ska ta sitt ansvar som pedagogisk ledare för grundsärskolans verksamhet vid skolenheten (2 kap. 9 §, 7 kap. 9 § skollagen, läroplan för grundsärskolan 2011 avsnitt 2.8).

2011-11-17

4 (13)

Dnr 43-2011:377

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Övre Soppero skola genomför nationella ämnesprov i årskurs 3 och 5. I den redogörelse för måluppfyllelse som rektorn presenterar redovisas dock resultaten sammantaget för de tre skolenheter som ingår i rektors ansvar. Det saknas en separat redovisning av hur många elever som nått kravnivån för godkänt på de nationella proven vid Övre Soppero skola. Det saknas också en sammanställning av kunskapsresultaten relaterad till de nationella målen i årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik samt i årskurs 5 i samtliga ämnen varför Skolinspektionen inte kunnat bedöma kunskapsresultaten i sin helhet.

I intervjuer med rektor och lärare framgår att alla elever inte når målen. Mot bakgrund av att alla elever inte ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen och att skolan inte kontinuerligt följer upp och utvärderar kunskapsresultaten i alla ämnen måste skolan vidta åtgärder. Skolan måste säkerställa att alla elever ges förutsättningar att lägst nå kunskapskraven för utbildningen.

Tillsynen visar också att elever trivs vid Övre Soppero skola och att lärare bedriver ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete. Speciellt tydligt framstår arbetet för att främja samhörigheten mellan de olika kulturer som finns vid skolan. Ett arbete som lärare uttrycker att de lyckats med.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen eller övriga författningsbestämmelser.

Motivering:

I intervjuer framkommer att vissa delar av utbildningen vid Övre Soppero skola inte är inriktade mot de nya kursplanernas centrala innehåll och de kunskapskrav som finns för respektive ämne. Lärarna har under föregående läsår arbetat i kommunens ämnesgrupper med att sätta sig in i de nya kursplanerna. Medan vissa lärare vid skolan arbetar med att planera och genomföra undervisningen utifrån de nya kursplanerna framhåller andra lärare att det inte finns tid för detta. Det blir i stället läromedlen som får styra undervisningen. Att undervisningen i alla ämnen inte utgår från 2011 års läroplan och dess kursplaner framgår även av att eleverna har OÄ, orienteringsämnen på sina scheman. Skolinspektionen vill påtala att begreppet orienteringsämnen togs bort i och med införandet av 1994 års läroplan.

Författning:

1 kap. 11 § skollagen samt Lgr 11.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever motsvarar inte kraven i skollagen.

Motivering:

Övre Soppero skola har en handlingsplan mot kränkande behandling som är gemensam för de tre skolenheter som ingår i rektorsområdet. Planen innehåller bland annat exempel på förebyggande åtgärder som generellt genomförs i skolområdet och rutiner för arbetet vid diskriminering och annan kränkande behandling. Det framgår också att kontinuerliga kartläggningar genomförs för att fånga upp signaler om risker från skolornas elever. De riskområden som skolorna ska arbeta med under kommande läsår är bland annat språkbruket, enstaka rasistiska tendenser samt oro och otrygghet i vissa elevgrupper. Det som däremot inte framgår av planen är vilken eller vilka av skolorna som de specifika områdena och åtgärderna avser.

Skolinspektionen vill framhålla att regleringen i skollagen kräver att en plan mot kränkande behandling upprättas vid varje enskild verksamhet. Detta ska göras varje år och det är således inte tillräckligt att bara följa upp och se över den gamla planen. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vidare framkommer i intervju med rektor att skolan inte har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

För stöd i arbetet med planen mot kränkande behandling se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Se även Diskrimineringsombudsmannens, Barn- och elevombudsmannens och Skolinspektionens handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling (2009).

Författning:

6 kap. 8 och 10 § § skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Trots att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Rektors ansvar

Av dokumentstudier och i intervjuer med rektor och lärare framkommer att de rutiner som skolan har, när det befaras att elever inte når kunskapskraven, inte tydligt omfattar rektors ansvar för utredning och för beslut om åtgärdsprogram. Skolans handlingsprogram omfattar både stöd inom ramen för lärares ansvar och särskilda stödinsatser. Signaler om att en elev bedöms vara i riskzonen att inte nå målen kommer först från läraren till arbetslaget. Extra stöd sätts då in samtidigt som rektor och specialpedagog får signal om detta. Specialpedagog handleder lärare eller arbetar med eleven enskilt. Efter en tid följer specialpedagogen upp arbetet och om stödbehovet kvarstår upprättas ett åtgärdsprogram. Kvarstår behovet trots detta tas elevärendet upp i miniteamet. Skolans klasslärare gör då en pedagogisk kartläggning. Utifrån kartläggningen beslutas hur ärendet ska gå vidare med eventuellt fortsatta utredningar. Enligt rektor händer det att åtgärdsprogrammen dröjer alltför länge innan de upprättas eller till och med att det inte görs i tillräcklig omfattning.

I lärarintervjuer framkommer att rutiner och arbetsgång för särskilt stöd inte är tydliga för all personal. Skolinspektionen vill klargöra att när lärare uppmärksammar att det befaras att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska detta anmälas till rektor. Rektor ska då se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Åtgärdsprogram

De åtgärdsprogram som utarbetas vid Övre Soppero skola utgår från ett systemorienterat tillvägagångssätt. Blanketten omfattar en kartläggning av elevens nuvarande situation, hur elev och föräldrar uppfattar skolsituationen, mönster och samband avseende elevens behov av hjälp och stöd, samt långsiktiga mål och arbetsmål. Ytterligare ett avsnitt avser åtgärder, vem som är ansvarig för olika moment och när åtgärderna ska genomföras.

Skolinspektionen har tagit del av ett åtgärdsprogram som utarbetats vid Övre Soppero skola. Detta uppfyller dock inte de krav som kan ställas på ett sådant då det inte på ett tydligt sätt framgår att stödåtgärderna utformats utifrån de behov eleven har. Det framgår heller inte när eller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen vill i sammanhanget betona rektors ansvar i såväl upprättande av åtgärdsprogram som uppföljning och utvärdering av de stödinsatser som ges.

För stöd i utarbetandet av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevens kunskapsmässiga utveckling.

Motivering:

Utvärdering av elevernas kunskaper

Vid lärarintervju framkommer att det varierar i vad mån lärare systematiskt följer upp, utvärderar och dokumenterar elevers kunskapsutveckling med utgångspunkt i kursplanernas krav i alla ämnen. Alla lärare följer inte upp alla ämnen som de undervisar i. Lärare uppger att de ämnen som främst följs upp är svenska, matematik och engelska.

Att systematiskt följa och utvärdera elevers kunskapsutveckling i relation till de nationella kraven i kursplanerna utgör, enligt Skolinspektionen, ett viktigt underlag för att kunna vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Likaså är kunskapsuppföljning i samtliga ämnen utgångspunkten för att kunna ge den information som en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen ska förmedla.

Individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen

Övre Soppero skola upprättar individuella utvecklingsplaner för samtliga elever i anslutning till utvecklingssamtalen. Lärare uppger i samtal att de tycker att arbetet är svårt och att de behöver hjälp med vad som ska dokumenteras i planerna och hur detta ska utformas. Likaså finns en osäkerhet hur planerna ska användas i undervisningen.

De planer som Skolinspektionen tagit del av är av skiftande kvalitet. Beskrivningarna av skolans insatser för att eleven ska nå målen är inte tydligt framskrivna. En individuell utvecklingsplan ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. Skolans ansvar för undervisningen och dess insatser är således centrala att redogöra för.

Kiruna kommun har beslutat att införa en digital lärplattform för individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen. Alla lärare har dock inte börjat använda den. I flera fall består de skriftliga omdömena enbart av begrepp som bra, går bra eller deltar aktivt. Det framgår inte vilka mål som bedömningen relaterar till, var eleven befinner sig i sitt lärande eller vad eleven behöver arbeta vidare med.

Skolinspektionen kan även konstatera att eleverna inte ges skriftliga omdömen relaterade till målen i enskilda ämnen inom de naturorienterande- och samhällsorienterande ämnesblocken samt i ämnet teknik, slöjd och musik. Skolinspektionen vill klargöra att, även om eleverna har ämnesövergripande undervisning i dessa ämnen ska skriftliga omdömen om kunskapsutvecklingen ges i varje ämne som eleven får undervisning i.

Detta var tidigare ett krav från och med årskurs 5 då kursplanerna hade mål att uppnå i alla ämnen. I Lgr 11 gäller kravet från och med årskurs 6 då det finns kunskapskrav i enskilda ämnen inom de natur- och samhällsorienterande ämnena.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11, 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare för grundskolans verksamhet.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten.

Motivering:

Rektors pedagogiska ledningsansvar

Övre Soppero skola bedriver utbildning för elever i både grundskola och grundskola. I intervjuer med lärare och rektor framkommer en otydlighet om det är skolans rektor eller Bolagsskolans rektor som har det pedagogiska ledningsansvaret för integrerade elever mottagna i särskola. Enligt rektor ansvarar Övre Soppero skola för elevens skolgång. Däremot är det Bolagsskolans rektor som har resultatuppföljningsansvar och som ansvarar för den pedagogiska handledningen. För att tydliggöra vad som gäller vill Skolinspektionen betona att en elev endast kan ha en rektor.

Enligt Skolinspektionen är det viktigt att rektorn vid Övre Soppero skola tar ett större ansvar för den pedagogiska ledningen av grundskolans verksamhet.

Rektors ansvar för skolans resultat och kvalitetsarbete

Av dokumentstudier och intervju med rektor framkommer att de kunskapsresultat som främst följs upp är ämnena svenska, matematik och engelska. I skolans kvalitetsredovisning redovisas resultaten sammantaget för de tre skolenheter som ingår i rektors ansvar. Där framgår resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 5. Vidare redovisas sammantaget hur stor andel elever som visat tillfredställande resultat i alla ämnen i årskurs 3 och andel elever som nått målen i alla ämnen i årskurs 5. Rektor diskuterar muntligt med lärare vid klasskonferenser och vid medarbetarsamtal hur eleverna klarar sig i skolarbetet. Någon dokumenterad sammanställning av kunskapsresultaten för de olika ämnena i årskurs 3 och 5 redovisas dock inte. Skolan saknar därmed viktiga underlag i sitt kvalitetsarbete och för att kunna vidta relevanta åtgärder i syfte att öka måluppfyllelsen.

2011-11-17

10 (13)

Dnr 43-2011:377

Det är Skolinspektionens bedömning att rektor mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolans resultat så att både väl fungerande insatser synliggörs men också så att förbättringsinsatser tydliggörs. Rektors roll är att leda detta kvalitetsarbete och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Som ett led i detta arbete behöver rektor inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning.

Även om elevantalet är litet, vilket medför svårigheter att göra statistiska jämförelser, bedömer Skolinspektionen att skolan måste fördjupa sin uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat.

Författning:

4 kap. 4–6 §§ skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar.

Bakgrund

Beskrivning av Övre Soppero skola

Verksamheten vid Övre Soppero skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6. I skolans lokaler finns även fritidshem. Skolan har 19 elever i årskurserna 1–6 och 1 elev i förskoleklassen. Eleverna är organiserade i åldersblandade klasser. Personalen är organiserad i ett arbetslag.

Rektorn för Övre Soppero skola har även ansvar för Vittangi och Svappavaara skolor samt fritidshem. Bedömningen av fritidshemmens verksamhet redovisas i ett separat kommunövergripande beslut.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Anna Davis, undervisningsråd Jonas Hedström och jurist Hanna Karlsson .

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

AnnaCarin Nilsson
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt**.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).